

เอกสารแนบ

ผลงานที่แสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมาย ประสบความสำเร็จตามภารกิจ
แสดงถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและเป็นแบบอย่างได้
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 - 2569

ผลงานชิ้นที่ 6 กลุ่ม/หน่วยที่รับผิดชอบ กลุ่มนโยบายและแผน

ชื่อผลงาน การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัด สพป.อุดรดิตถ์ เขต 1

หลักการและเหตุผล

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศที่มีอัตราการเกิดลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้จำนวนประชากรวัยเรียนและจำนวนนักเรียนในสถานศึกษาลดลงตามลำดับ ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กโดยตรง โดยเฉพาะข้อจำกัดด้านจำนวนครูและบุคลากร งบประมาณ การจัดการเรียนการสอนให้ครบชั้น ตลอดจนภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากการจัดการเรียนรู้ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 133 โรงเรียน ในจำนวนนี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน จำนวน 105 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.95 ของโรงเรียนทั้งหมด สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กเป็นภารกิจสำคัญที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญอย่างเป็นระบบ เพื่อให้โรงเรียนสามารถดำรงอยู่และจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 จึงได้ขับเคลื่อนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กโดยมุ่งเน้นการวางแผนจากข้อมูลและบริบทจริงของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู บุคลากร และภาคีเครือข่าย การใช้ทรัพยากรร่วมกัน การพัฒนาเครือข่าย “โรงเรียนพี่-โรงเรียนน้อง” การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้นับสนับสนุนการเรียนรู้ ตลอดจนการติดตาม ประเมินผล ถอดบทเรียน และขยายผลแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถบริหารจัดการได้อย่างเข้มแข็ง ยืดหยุ่น คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาระบบและรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และศักยภาพของสถานศึกษา
2. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนโรงเรียนขนาดเล็กให้สามารถยกระดับคุณภาพสถานศึกษาและคุณภาพผู้เรียนให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง
3. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการนำแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน
4. เพื่อสร้างต้นแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่สามารถนำไปขยายผลและประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย

เชิงปริมาณ

1. โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ร้อยละ 100 มีแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อใช้เป็นกรอบในการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาและคุณภาพผู้เรียน
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอผลงานแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี

เชิงคุณภาพ

โรงเรียนขนาดเล็กมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้ทรัพยากรและงบประมาณอย่างคุ้มค่า มีเครือข่ายความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศไปประยุกต์ใช้ได้จริง ขณะเดียวกันผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

วิธีการดำเนินงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์และการมีส่วนร่วมเป็นฐาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์บริบทและการวางแผน (Plan)

ดำเนินการประชุมผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการจำเป็น และศักยภาพของโรงเรียนแต่ละแห่ง ตลอดจนร่วมกันจัดทำหรือทบทวนแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ พร้อมทั้งนำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ RT, NT, O-NET และข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของสถานศึกษามาใช้ประกอบการวิเคราะห์ เพื่อกำหนดประเด็นและแนวทางการพัฒนาที่ตรงกับสภาพจริงของผู้เรียนและสถานศึกษา

ขั้นที่ 2 การขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ (Do)

ส่งเสริมให้โรงเรียนบริหารจัดการตามแผนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทุกคน สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ เช่น DLTV สื่อดิจิทัล และการประยุกต์ใช้ AI เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและมีคุณภาพ

นอกจากนี้ ได้พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในรูปแบบ “โรงเรียนพี่-โรงเรียนน้อง” โดยเชื่อมโยงโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบหรือโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศกับโรงเรียนขนาดเล็กที่ต้องการพัฒนา เพื่อร่วมกันแบ่งปันทรัพยากร สื่อการเรียนรู้ องค์ความรู้ และกิจกรรมทางวิชาการ อันเป็นการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างคุ้มค่าและลดข้อจำกัดของโรงเรียนขนาดเล็ก

ขั้นที่ 3 การติดตามและประเมินผล (Check)

ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์และสมรรถนะผู้เรียนจาก RT, NT, O-NET รวมทั้งการประเมินจากสภาพจริง ควบคู่กับการใช้กระบวนการ PLC เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และร่วมกันกำหนดแนวทางปรับปรุงพัฒนา

ขั้นที่ 4 การสรุป ถอดบทเรียน และขยายผล (Act)

นำผลการดำเนินงานมาถอดบทเรียนเพื่อค้นหาคำถามความรู้และวิธีปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอ Best Practice เพื่อให้โรงเรียนในเครือข่ายสามารถนำแนวทางที่ดีไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง

ขณะเดียวกัน ได้นำข้อมูลผลการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรคที่พบมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผน กำหนดแนวทาง และปรับปรุงการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในระยะต่อไป ทำให้การดำเนินงานมีลักษณะเป็นวงจรการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

รูปแบบ/เทคนิค ที่ทำให้เกิดความสำเร็จ

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ คือ “การสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาโรงเรียนพี่-โรงเรียนน้อง” โดยใช้กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การดำเนินงาน PLC การนำเสนอผลงาน การถอดบทเรียน และการศึกษาดูงานโรงเรียนขนาดเล็กที่มีรูปแบบและวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ กลไกดังกล่าวทำให้โรงเรียนที่มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ วิธีการบริหารจัดการ และแนวทางการจัดการเรียนรู้แก่โรงเรียนที่ต้องการพัฒนา ขณะเดียวกันโรงเรียนผู้รับการพัฒนาก็สามารถเลือกประยุกต์ใช้แนวทางดังกล่าวให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง จึงเป็นการลดเวลาและต้นทุนในการลองผิดลองถูก และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทั้งด้านทรัพยากร งบประมาณ สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพบุคลากร

กล่าวได้ว่า รูปแบบดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนจากการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กแบบต่างคนต่างดำเนินการ ไปสู่การบริหารจัดการแบบเครือข่ายและการใช้ทรัพยากรร่วมกันบนฐานบริบทของพื้นที่ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับโรงเรียนขนาดเล็กอื่นได้

ผลสำเร็จ

เชิงปริมาณ

1. โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด ร้อยละ 80 สามารถนำรูปแบบและวิธีปฏิบัติของโรงเรียนขนาดเล็กที่มี Best Practice ไปประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา
2. สามารถขยายผลและพัฒนาให้เกิดโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบด้านการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 อย่างน้อย 3 โรงเรียนต่อปี

เชิงคุณภาพ

1. เกิดรูปแบบและต้นแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่เหมาะสมกับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
2. โรงเรียนขนาดเล็กมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณอย่างคุ้มค่า สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันผ่านเครือข่าย และลดข้อจำกัดจากการเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก
3. ผู้บริหารและครูมีโอกาสดูแลเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพร่วมกัน สามารถนำแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศไปประยุกต์ใช้ได้จริง
4. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

5. เกิดการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยโรงเรียนขนาดเล็กสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ และเครือข่ายสนับสนุนมากขึ้น

การเผยแพร่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีการเผยแพร่และขยายผลดำเนินการผ่าน 3 ช่องทาง ได้แก่

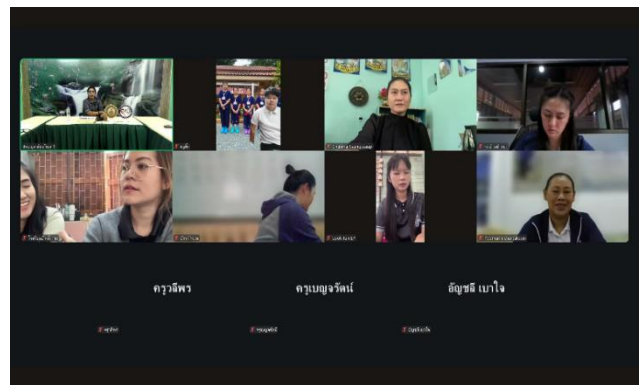
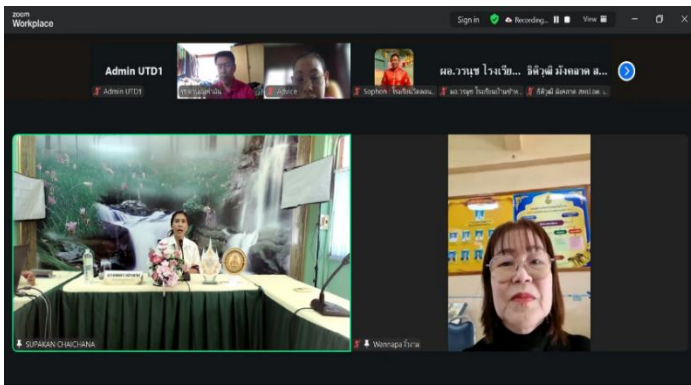
1. การนำเสนอผลงานและนวัตกรรมในการประชุมผู้บริหารสถานศึกษา
2. การเผยแพร่คู่มือและผลการดำเนินงานผ่านเว็บไซต์และช่องทางออนไลน์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

3. การศึกษาดูงานและการถอดบทเรียนร่วมกับหน่วยงานและเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ทั้งนี้ มีหลักฐานการขับเคลื่อนการดำเนินงานและการศึกษาดูงาน ณ โรงเรียนประชชนอุทิศ และเทศบาลตำบลวังงาม จังหวัดอุตรดิตถ์ เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2568 ซึ่งสะท้อนการนำกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการศึกษาจากพื้นที่จริงมาใช้ประกอบการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

ภาพการขับเคลื่อนการดำเนินงาน และการประชุมที่เกี่ยวข้อง

ประชุมขับเคลื่อนการดำเนินงานและศึกษาดูงาน ณ โรงเรียนประชาชนอุทิศ และเทศบาลตำบลจี้วังงาม จังหวัดอุดรดิตถ์
เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2568